

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Sayın Mehmet ÖZHASEKİ tarafından Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü 'nün 96 ile 99 uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.
11.07.2023

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
Yeşil Sol Parti Grup Başkanvekili
Erzurum Milletvekili

Bilindiği üzere kentsel dönüşüm, şehrin bir bölümünün veya ciddi anlamda büyük bir kısmının proje kapsamında sistematik bir şekilde mevcut yapı stoklarının olası depremlere karşı toprak zeminin ve üzerindeki yapının risk değerlerinin belirlenmesi, olası depremde yıkılması ve yıkılırken çevredeki diğer yapılara zarar vermesi olasılıklarının da içine katılarak, riskli toprak zemin ve riskli yapıların kullanım dışına çıkarılarak yerine toprak zeminin yapısına uygun temelli yapıların yapılması ve bu sayede olası depremlerde yaşanabilecek can ve mal kaybının en aza indirmek için yapılan kamusal çalışmalardan biridir. Halkın riskli yapıların depremlere dayanıklı hale getirilmesi sürecini de “Kentsel Dönüşüm” kavramı ile ifade etmeye başlaması sonucu 6306 sayılı kanun Kentsel Dönüşüm Kanunu olarak telaffuz edilegelmiştir.

Erzurum ilinin de çeşitli ilçe ve mahallelerinde kentsel dönüşüme yönelik çalışmalar başlatılmıştır. Yakutiye ilçesine bağlı Dağ ve Kavak Mahallesi için yürütülen kentsel dönüşüm projesi kapsamında, 2018 yılında bir kamulaştırma bedeli belirlenmiş ancak günümüze değin bir gelişme yaşanmamıştır. Dağ ve Kavak Mahalleleri için 2018 yılında belirlendiği ifade edilen kamulaştırma bedelleri günümüzün ekonomik koşulları ile uyumsuzdur. O dönem telaffuz edilen rakamların, günümüz koşulları için yeterli olmayacağı açıktır. Yine kentsel dönüşüm projeleri kapsamında yapılacak yeni evler için ev ve arsa sahiplerinin yeniden ev sahibi olmaları yüksek bedellerle borçlanmalarına neden olacaktır. Bu durumun yaratacağı mağduriyetin göç başta olmak üzere yapısal

sorunları beraberinde getirmesi de kaçınılmaz olacaktır. Hak sahiplerine önerilecek olan yeni konutların, genellikle hak sahiplerinin, tapulu alan dışında olan bölge ve yerlerin gösterilmesi de sosyolojik ve ekonomik anlamda sorun teşkil etmektedir. Genellikle işyerleri de hak sahipliklerinin olduğu bölgede olan insanlar açısından eski dükkânlarının düşük bedelle ellerinden çıkacak olması, yeni işyerleri edinimlerini de güçleştirecektir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü tarafından Dağ Mahallesi'nin komple riskli bölge alan ilan edilmesi ile 2013 yılından beri Dağ Mahallesi'nde yaşayan tüm vatandaşların mağdur olduğu ve konuya dair mahalle halkının çeşitli girişimleri olduğu bilinmektedir. Yurttaşların başvuru ve şikayetleri bağlamında, mağduriyetlerinin giderileceği yönünde sözler verilmiş olsa da bu sözlerin yerine getirilmemesi yurttaşları gelecek kaygısı içerisine düşürmektedir. Örneğin beş katlı bir evi olan bir yurttaşın beş ev karşılığında tek bir daireyi, üstelik borçlanarak edinebilecek olması anayasal güvence altında olan mülkiyet hakkının da gaspı niteliğindedir.

Yurttaşlara, 2013 yılında yapılan sözleşme uyarınca vaad edilen konutların verilemeyeceğinin gündeme gelmesi ise meselenin vahametini artırmaktadır. Hâlihazırda yeni konut projelerinde kura aşamasına gelindiği belirtilmekte olup Dağ ve Kavak Mahallesi sakinlerinin kısa bir süre zarfında evsiz kalacakları aşîkârdır. Yine kentsel dönüşüm kapsamındaki mahallelere yatırım yapılmaması, okul, hastane, yol gibi yaşamsal ihtiyaçların giderilmemesi de halkın mağduriyetini artırmaktadır. Oysa Anayasa'nın 57 inci maddesi "Devlet, şehirlerin özelliklerini ve çevre şartlarını gözeterek bir planlama çerçevesinde, konut ihtiyacını karşılayacak tedbirleri alır, ayrıca toplu konut teşebbüslerini destekler." demek suretiyle yurttaşın konut hakkını güvenceye almıştır. Kentsel dönüşüm projelerinin ise gelinen fazda bu ilkeye aykırılık teşkil ettiği açıktır.

Bu bağlamda;

- 1- Erzurum ili kapsamında kaç mahalle için riskli alan belirlemesi yapılmıştır? Kaç mahalle kentsel dönüşüm projesi kapsamındadır?
- 2- Erzurum ili kapsamında kaç mahalle ve hangi bölgeler için kamulaştırma kararı alınmıştır?
- 3- Erzurum ili geneli için alınan kamulaştırma kararları hangi yıllar içinde alınmıştır? Yıllara göre kamulaştırma bedelleri nedir?
- 4- Yakutiye ilçesi için 2018 yılında belirlenen kamulaştırma bedellerinin günümüz ekonomik koşullarına göre revize edilmesi gündeminizde olacak mıdır?
- 5- 2013 yılında kentsel dönüşüm kapsamına alınan mahallelerde hak sahiplerine hak sahiplikleri oranında evler verileceği ifade edilmesine rağmen günümüzde bu oranlar neden değişmiştir?
- 6- Hâlihazırda hak sahiplerinin oturmakta olduğu evlerin yıkılması ile yeni ev alma olanakları da yüksek miktarlarda borçlanmalarına bağlı olup bu çerçevede oluşan mağduriyet nasıl giderilecektir?

- 7- Hâlihazırda hak sahiplerinin kentsel dönüşüm sonrası konutsuz kalacak olmaları anayasal güvence altında olan konut hakkının ihlali değil midir?
- 8- Yakutiye ilçesine bağlı olan hangi mahalleler deprem riski altındadır? Şayet bu bölgeler deprem riski taşımıyorsa neden kentsel dönüşümüne konu edilmiştir?
- 9- Kanun kapsamında yapılacak dönüşümde öncelikli hedef “yerinde dönüşüm”ü sağlamak olduğu halde neden hak sahiplerinin eski mahallelerinde yaşama şartları borçlanmaya tabi tutulmaktadır?
- 10- Neden kentsel dönüşüm kapsamına alınan bölgelerde hastane, okul, yol gibi temel ihtiyaçlar sağlanmamaktadır? Bölgelere dair bu ilgisizliğin sebebi, insanların göçe zorlanması için midir?
- 11- İşyerleri kentsel dönüşüm neticesinde yıkılacak olan yurttaşların aynı bölgede, aynı koşullarda işlerine devam etmesi sağlanacak mıdır? İşyeri sahiplerinin borçlanmaksızın yeni işyerleri edinmeleri sağlanacak mıdır?
- 12- Yakutiye ilçesi için kentsel dönüşüm kapsamında planan projeler nelerdir?
- 13- Erzurum ilçeleri için öngörülen kentsel dönüşüm projelerinin sonuçlandırılması için ne kadar bütçe ayrılmıştır? Bu bütçe hangi kalemleri kapsamaktadır?
- 14- Kentsel dönüşüm, kuşkusuz nüfusu her geçen gün artan kentlerin yeniden planlanması, yapılanması ve nitekim halkın daha rahat ve sağlıklı yaşayabileceği alanlar yaratılması kaygısıyla ele alınmakta ise de pratikte neden yeni mağduriyetler oluşmaktadır? Kentsel dönüşümde amaçlanan, yurttaşların kent ve konut haklarının mı sağlamasıdır? Yoksa inşaat sektörü için yeni bir ekonomik canlandırma projesi midir?
- 15- Halihazırda tarafıma Dağ ve Kavak mahalle sakinleri tarafından iletilmiş olan sorunlar doğrultusunda, bu mahallelerde yaşayan hak sahiplerinin mağduriyetlerinin giderilmesi kapsamında hangi çalışmalar yürütülecektir?